

घोराही उपमहानगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
घोराही, दाढू ५ नं. प्रदेश, नेपाल

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा
व्यवस्थापन समिति

कार्यविधि २०७४

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति

कार्यविधि-२०७४

प्रस्तावना

नेपालको संविधानको धारा ३५ मा स्वास्थ्य सम्बन्धी हक : उपधारा (१) प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट वज्चित गरिने छैन । उपधारा (२) प्रत्येक व्यक्तिलाई आफ्नो स्वास्थ्य उपचारको सम्बन्धमा जानकारी पाउने हक हुनेछ । उपधारा (३) प्रत्येक नागरिकलाई स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँचको हक हुनेछ । उपधारा (४) प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाईमा पहुँचको हक हुनेछ । नेपालको स्वास्थ्य नीति २०७१ अनुसार मौलिक हकका रूपमा रहेको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सबै नागरिकहरुको सहज पहुँचमा पुग्ने गरी (Universal Health Coverage) प्रभावकारी रूपमा उपलब्ध गराउने एवं आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराउने, स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमा नै हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा नेपालको संविधानको अनुसूचि ट र ट मा स्थानीय तहमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमा नै हस्तान्तरण गर्ने सन्दर्भमा नेपाल सरकार (माननीय स्वास्थ्य मन्त्रीस्तर)को मिति २०७४।५।११ को ४ नं. को निर्णय अनुसार स्थानीय स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको हकमा स्थानीय तहले नै व्यवस्थापन गर्ने गरी हस्तान्तरण गर्ने निर्णय तथा घोराही उपमहानगरपालिका अन्तर्गत संचालनमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई व्यवस्थित तथा जनअपेक्षा अनुरूप स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न स्थानीय तहमा नै स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यविधि बनाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा सबै नागरिकहरुको सहज पहुँचमा पुऱ्याउन स्थानीय रूपमा स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति गठन गर्न बान्धनीय भएकोले स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति कार्यविधि २०७४ बनेको हो ।

भाग-१

प्रारम्भिक

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

१. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीको नाम “स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति कार्यविधि २०७४” रहेको छ । यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।

१.१ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति भन्नाले :

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवाको कार्य योजना कार्यान्वयन अनुगमन मूल्याङ्कन तथा भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्थापनको लागि गठन गरिएको समिति हुनेछ ।

१.२. स्वास्थ्य संस्था भन्नाले :

घोराहि उपमहानगरपालिका अन्तर्गत वडामा रहेको स्वास्थ्य चौकी, नगर स्वाथ्य केन्द्र, संस्थागत परिवार नियोजन क्लिनिकलाई मानिने छ ।

१.३. संरक्षक भन्नाले:

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको संरक्षकलाई बुभ्नु पर्ने छ ।

१.४. अध्यक्ष भन्नाले :

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षलाई बुभ्नु पर्ने छ ।

१.५.उपाध्यक्ष भन्नाले :

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको उपाध्यक्षलाई बुभ्नु पर्ने छ ।

१.६.सदस्य सचिव भन्नाले :

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको सदस्य सचिवलाई बुभ्नुपर्ने छ ।

१.७.समिति सदस्य भन्नाले :

स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको सदस्यलाई बुभ्नु पर्नेछ ।

१.८. कर्मचारी भन्नाले :

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवामा खटिने स्वास्थ्यकर्मीलाई बुभ्नु पर्ने छ ।

१.९.महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका भन्नाले :

बिना पारिश्रमिक स्थानीय रूपमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउन खटिएका महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई बुभ्नु पर्ने छ ।

भाग.२

समितिको गठन

२. स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको गठन देहाय बमोजिमको हुनेछ ।

२.१. संरक्षकः उपमहानगरपालिकाको मेयर

२.२. अध्यक्ष : सम्बन्धित वडाको निवाचित वडा अध्यक्ष १ जना

२.३. उपाध्यक्ष : समितिको अध्यक्षले मनोनित गरेको व्यक्ति १ जना

२.४. सदस्य : स्वास्थ्य संस्था चौकी रहेको क्षेत्रको नजिकको विधालयको प्र.अ. १जना

२.५. सदस्य :स्थानिय व्यापार संघको प्रतिनिधि १जना

२.६. सदस्यः संरक्षकबाट मनोनित स्थानिय लब्ध प्रतिष्ठित महिला १जना

२.७.सदस्यः संरक्षकबाट मनोनित सम्बन्धित वडा कार्यालयको अधिकृत १जना

२.८. सदस्य सचिवः सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थाको ईन्चार्ज १जना

२.९. समितिको संख्या ७ जनाको हुनेछ ।

२.१०. आमन्त्रित गर्न सक्ने व्यवस्था : स्वास्थ्य संस्थालाई कार्यक्रमको आवश्यकता अनुसार निर्वाचित जनप्रतिनिधि, समाजसेवी, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका, किशोरकिशारी, बाल संजाल, ज्येष्ठ नागरिक, तथा विज़हरूलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

२.११. समितिको पदावधि : निर्वाचित जनप्रतिनिधिको कार्यकाल रहेसम्म यस संस्थाको पदाधिकारी तथा सदस्य को पदावधि कायमै रहने छ ।

२.१२. समितिको पदावधि समाप्त : नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको ऐन नियम तथा विधान अनुरूप ऐन नियम शंसोधन भएमा पद रिक्त रहने छ । कुनै सदस्यले राजिनामा दिएमा, मृत्यु भएमा वा अन्य गैर कानुनी रूपमा सजाए भोगी दण्डित भएमा उक्त पद स्वतः रिक्त रहने छ ।

भाग-३

व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

३. स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुने छ ।

३.१. व्यवस्थापन समितिको बैठक : व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको निर्देशनमा समितिको सदस्य सचिवले महिनाको एक पटक समितिको बैठक बसाल्नु पर्नेछ । आवश्यकता भएमा जुनसुकै अवस्थामा पनि बैठक बस्न सक्ने छ ।

३.२. बडास्तरमा जनमुखि आधारभूत स्वास्थ्य योजना पुऱ्याउन बडा स्वास्थ्य योजना तयार पार्ने, योजना बनाउदा भूगोल, अल्पसंख्यक, आदिवासी, ज्येष्ठ नागरिक, विपन्न वर्ग, अपांग, बालबालिका, किशोर किशोरी, महिला समूहलाई मध्यनजर राख्नु पर्ने छ ।

३.३. स्वास्थ्य संस्थाको भौतिक संरचना तथा मर्मत संभारको व्यवस्थापन गर्नु पर्ने छ ।

३.४. स्वास्थ्य संस्थाबाट दिईने सेवामा सुविधा सम्पन्न गर्न फर्निचर, औषधि, उपकरण आदिको व्यवस्थापन गर्नु पर्ने छ ।

३.५. स्वास्थ्य संस्थाबाट दिईने सेवाको लक्ष्य अनुसार प्रगति भए नभएको अनुगमन गर्ने छ ।

३.६. लक्ष्य अनुसार प्रगति नभएमा समयमै समिक्षा गरि थप योजना तयार गरि कार्यक्रम गर्ने छ ।

३.७. व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको अध्यक्षतामा बैठक बस्ने छ ।

३.८. बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा हुने छ ।

४. स्वास्थ्य संस्थाको बजेट

४.१. स्वास्थ्य संस्थाको आफै बैंक खाता रहने छ । बैंक खाता खोल्दा सरकारी स्वामित्वमा रहेको बैंकमा खाता खोलिने छ ।

४.२. स्वास्थ्य संस्थाको खाता संचालन सदस्य सचिव र समितिको अध्यक्षको नाममा संयुक्तरूपमा खोलिने छ ।

४.३. संस्थाको आर्थिक कारोबार बैंक मार्फतबाट मात्र गरिने छ ।

४.४. व्यवस्थापन समितिको निर्णय अनुसार मात्र आर्थिक कारोबार गर्नु पर्ने छ ।

४.५. आर्थिक श्रोतको रूपमा वडा, उपमहानगरपालिका, अन्य दान दातव्य, प्रदेश सरकार तथा केन्द्र सरकार, संघ संस्थाबाट प्राप्त अनुदानलाई सम्झनु पर्ने छ ।

४.६. सदस्य सचिवले आर्थिक आय-ब्ययको विवरण चुस्त दुरुस्त राख्नु पर्ने छ ।

४.७. वर्षमा एक पटक आम भेला गराई सार्वजनिक लेखापरिक्षणका साथै आय-ब्यय सार्वजनिक गरि अनुमोदन गराउनु पर्ने छ ।

४.८. प्रत्यक वर्ष आन्तरिक लेखा परिक्षण गराउनु पर्ने छ ।

४.९. स्वास्थ्य संस्थाको कार्य प्रगति विवरण वडा समितिमा पेश गरि अनुमोदन गराउनु पर्ने छ ।

५.जनशक्तिको व्यवस्थापन

५.१. नेपाल सरकारको स्वीकृत दरबन्दी अनुसारको कर्मचारीबाट सेवाग्राहीलाई सेवा दिन कठिन भएमा वा सेवाग्राहीको चाप बढी भएमा जनशक्तिको व्यवस्थापन गरी परिचालन गर्नुपर्ने छ ।

५.२. आवश्यकता अनुसार कर्मचारीको अस्थायी करार नियुक्ती गर्न सकिने छ ।

५.३. कर्मचारी करारमा व्यवस्था गर्दा श्रोतको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।

५.४. करारमा नियुक्त गरिएका कर्मचारीको कार्यसम्पादनको आधारमा म्याद थप गर्न सकिने छ ।

५.५. करार कर्मचारीको कार्यसम्पादन सन्तोषजनक नरहेमा वा कार्यक्रम समाप्त भएमा त्यस्तो करार कर्मचारीलाई म्यादथप नगरी अवकाश गर्न सकिने छ ।

५.६. संस्थामा कार्यरत कर्मचारिको भैपरि आउने विदा,पर्व विदा र ५ दिन घरबिदा संस्थाका प्रमुखले स्विकृत गर्नु पर्ने छ। त्यस वाहेक अन्य विदा को हकमा संस्थाबाट सिफारिस गरि स्वीकृतको लागि उपमहानगरपालिकामा पठाउनु पर्ने छ। विदा लिदा वा दिदा दैनिक सेवामा वाधा नपर्ने गरि व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

५.७. संस्थामा कार्यरत कर्मचारीको कार्यसम्पादन तथा मूल्यांकन कार्य प्रगतिमा आधारित व्यवस्थापन प्रणाली (Performance Base Management System PBMS)मा गर्नु पर्ने छ ।

५.८. PBMS प्रणालि अनुसार उच्च अंक प्राप्तगर्ने कर्मचारीलाई पुरस्कार तथा न्यून तथा मापदण्ड भन्दा कम अंक ल्याउने कर्मचारीलाई चेतावनी वा दण्डको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।

५.९. संस्थामा कार्यरत कर्मचारिलाई प्रत्येक वर्ष श्रावण महिनाको पहिलो हप्तामा कार्य सम्पादन मूल्यांकन फाराम तथा श्रावण महिना भित्र सम्पति विवरण फाराम भर्न लगाउन व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।

५.१०. कर्मचारिको योग्यता, क्षमता, अनुभव र लगनशिलताको मूल्यांकन गरि स्तरोन्नतिको लागि पहल गर्न सक्ने छ ।

५.११. कर्मचारिको क्षमतामा अभिवृद्धी गर्न तालिम, अवलोकन, भ्रमण, अन्तरकृयाका साथै समिक्षाको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

५.१२. कर्मचारीको सेवा सुविधा निजामति सेवा ऐन नियमावली, स्वास्थ्य सेवा ऐन, स्थानीय तहको ऐन नियमावली अनुरूप गर्नु पर्ने छ ।

५.१३. संस्थामा सेवा लिन आउने सेवाग्राहिलाई सरल, सुलभ, छिटो छिटो र समय सीमासम्म सेवा पुऱ्याउन व्यवस्था गर्नु पर्ने छ । बेला बेलामा समितिबाट अनुगमनको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ ।

६. औषधि तथा उपकरण आपूर्ति

६.१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशूल्क रूपमा उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारको स्वास्थ्य नीति तथा मौलिकहकको रूपमा व्यवस्था भए बमोजिम स्वास्थ्य संस्थामा तोकिएको औषधि नियमित रूपमा सेवा प्रदान गर्न औषधिको आपुर्तिको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।

६.२. स्वास्थ्य संस्थामा आउने विरामिको संख्याको आधारमा तथा विरामिको रोगको आधारमा औषधिको माग आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ ।

६.३. म्याद नाघेका औषधिको सूचि तयार पारि बैठकमा धुलाउने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ ।

६.४. औषधि नष्ट हुनबाट बचाउन तथा गुणस्तर कायम राख्न भेन्टिलेसनयुक्त कोठाको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।

६.५. औषधि आपूर्ति तथा वितरण प्रणालीलाई पारदर्शी तथा आर्थिक ऐन अनुसार संचालन गर्नु पर्नेछ । यसको लागि स्वास्थ्य संस्थाको एक जना कर्मचारीलाई स्टोर किपर तोक्नु पर्ने छ ।

६.६. दफा ६.५ अनुसार तोकिएको स्टोरकिपरले नियमित जिन्सी श्रेस्ता मिलाउनु पर्ने छ । दैनिक औषधिको खपतलाई मौजदात दैनिक अभिलेख राख्नु पर्ने छ । साथै चल अचल सम्पत्तिको विवरण जिन्सी रजिष्टर अनुसार दुरुस्त राख्नु पर्ने छ ।

६.७. औषधिको माग गर्दा Pull system मा आधारित माग प्रणाली अपनाउनु पर्ने छ ।

६.८. औषधिको माग आपूर्ति गर्दा समुदायमा हुन सक्ने माहामारी रोग नियन्त्रणलाई समेत ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने छ ।

६.९. म्याद नाघी धुलाएको औषधिलाई बातावरण प्रतिकूल नरहने गरि नष्ट गर्नु पर्ने छ ।

६.१०. स्टोर किपरले खर्च भएर जाने र नजाने जिन्सी रजिष्टरको लगत राख्नु पर्ने छ ।

६.११. स्टोर किपरले औषधि तथा जिन्सी सामानको रेकर्ड राख्नी व्यवथापन समिति समक्ष वार्षिक अनुमोदन गराउनु पर्ने छ ।

७. प्रशासनिक व्यवस्थापन

७.१. स्वास्थ्य संस्थाको दैनिकी प्रशासनिक कामकाजको लागि व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ । यसको लागि एक जना कर्मचारीलाई फोकल पर्सन तोक्नु पर्ने छ ।

७.२. तोकिएको फोकल पर्सनले स्वास्थ्य संस्थाको प्रशासनिक चुस्त राख्नु पर्ने छ ।

७.३. कर्मचारीको हाजिरी रजिष्टर, व्यक्तिगत फाईल तथा विद्या अभिलेख रेकर्ड राख्नु पर्ने छ ।

७.४. प्रत्येक महिनाको हाजिरी रेकर्ड घोराही उपमहानगरपालिकामा पठाउनु पर्ने छ ।

७.५. अफिसियल चिठिपत्र तथा कागजात फाईलिङ प्रणालीमा राख्नु पर्ने छ ।

७.६. अफिसियल कागजातलाई सुरक्षित रूपमा राख्न विशेष सावधानी अपनाउनु पर्ने छ ।

७.७. प्रशासनिक सुधारको लागि अनलाईन प्रणालीमा लग्नु पर्ने छ ।

८. समुदाय स्वास्थ्य कार्यक्रम

८.१. स्वास्थ्य संस्थाको सेवा लिन वज्चित सेवाग्राहीलाई घरदैलोमै आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

८.२. घरदैलोमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य संस्थाबाट एक जना अ.हे.ब. र एक जना अ.न.मि. फिल्डमा खटाउनु पर्ने छ । आवश्यकता अनुसार जनशक्ति थप गर्न सकिने छ ।

८.३. दफा ८.२ अनुसार फिल्डमा खटिने स्वास्थ्यकर्मीले फिल्ड फर्मेट बनाई निर्धारित तालिका अनुसार फिल्डमा खटिई तोकिए बमोजिमको सेवा प्रदान गर्नु पर्ने छ ।

८.४. फिल्ड फर्मेट तयार गरि व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षले प्रमाणित र स्वास्थ्यचौकी प्रमुखबाट सिफारिस गरी घोराही उपमहानगरपालिकामा पेश गर्नु पर्ने छ ।

८.५. फिल्ड फर्मेट बनाउँदा अर्को व्यवस्था नभए सम्म साविककै स्वास्थ्य संस्थाबाट गरिने क्षेत्रलाई समेत समेटी फर्मेट बनाउनु पर्ने छ ।

८.६. फिल्ड फर्मेट मा खोप किलिनिक, गाउँघर किलिनिक, ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परिक्षण घरदैलो, P.N.C. VISIT, स्कुल स्वास्थ्य शिक्षा, आमा समूह बैठक, गाउँघर पूर्णसरसफाई चेतनामुलक स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम समेटिएको हुनुपर्ने छ ।

८.७. फिल्ड फर्मेट कम्तिमा १६ दिनको बनाउनु पर्ने छ । फिल्डमा खटिने स्वास्थ्यकर्मीलाई यातायातको खर्चको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ । फिल्ड समाप्त भएपछि सोको प्रतिवेदन स्वास्थ्य संस्थामा पेश गर्नु पर्ने छ ।

८.८. फिल्डमा खटिदा सार्वजनिक विदा समेत काम गर्दा सोको सटा विदा दिनु पर्ने छ ।

९. ज्येष्ठ नागरिक घरदैलो स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रम

ज्येष्ठ नागरिकलाई राज्यबाट विशेष संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ भनि नेपालको संविधान धारा ४१ मा ज्येष्ठ नागरिकको हक सम्बन्धी व्यवस्था गरेको साथै घोराही उपमहानगरपालिकाले यस कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखेको अवस्था छ ।

९.१. ज्येष्ठ नागरिक घरदैलो स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रम घोराही उपमहानगरपालिकाको नीति तथा योजनामा समेत सम्बोधन भएकोले यस कार्यक्रमलाई विशेष प्राथमिकतामा समावेश गरिनु पर्ने छ ।

९.२. वडामा रहेका ज्येष्ठ नागरिकलाई उपचारका लागि आवश्यक पर्ने रकम ज्येष्ठ नागरिक उपचार कोषको व्यवस्था गर्नु पर्ने छ ।

९.३. वडाभित्र रहेका ज्येष्ठ नागरिकको तथ्यांक लगत राख्नु पर्ने छ ।

९.४.ज्येष्ठ नागरिकका लागि घरदैलो स्वास्थ्य परिक्षण तथा २० वर्षदेखि माथिका ज्येष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य परिक्षण तथा उपचारको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

९.५.ज्येष्ठ नागरिक उपचार तथा स्वास्थ्य परिक्षण फिल्डमा खटिने स्वास्थ्यकर्मीहरूबाट व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ र खटिने स्वास्थ्यकर्मीलाई यातायात तथा खाजाको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

९.६. ज्येष्ठ नागरिकलाई आवश्यक पर्ने औषधि तथा उपकरणहरूको सूचि बनाई माग आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ ।

९.७.ज्येष्ठ नागरिक परिवारमैत्री घर बनाउन विशेष वातावरण श्रृजना गराउन पहल गर्नुपर्ने छ ।

९.८.ज्येष्ठ नागरिकलाई उपचार गरेको प्रतिवेदन स्वास्थ्य संस्थामा अनिवार्य बुझाउनु पर्ने छ ।

१०. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रम अनुगमन तथा मूल्यांकन

१०.१. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रमलाई आमा तथा शिशु बालबालिकाको स्वास्थ्य हेरचाहको लागि अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्नुपर्ने छ ।

१०.२. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको लगत राख्नु पर्ने छ ।

१०.३. ६० वर्ष उमेर पुगेका महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई सम्मानजनक विदाई गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने छ ।

१०.४. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको उचित कार्यसम्पादन मूल्यांकन गर्नुपर्ने छ ।

१०.५. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको कार्यसम्पादनको आधारमा पुरस्कार तथा कार्यसम्पादन कमजोर वा सन्तोषजनक नभएका महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई स्वेच्छिक विदाईको अवसर दिनुपर्ने छ ।

१०.६. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रमलाई अर्धवार्षिक समीक्षा गर्नुपर्ने छ ।

१०.७. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रमलाई वडा समितिमा समीक्षा गरि महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रमलाई आमा तथा बालमैत्री बनाउनु पर्ने छ ।

१०.८. महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका स्थायी रूपमा आफ्नै तोकिएको वडा टोलमा बसोबास गरि सेवा पुऱ्याउनु पर्ने छ अन्यथा त्यस्तो महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई सम्मानजनक विदाईको लागि पहल गरिने छ ।

१०.९. रिक्त रहेको महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाको पदपूर्ति सम्बन्धमा सम्बन्धित आमा समूहको सिफारिशको आधारमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिले नियूक्त गर्न सक्ने छ ।

११.गाउँघर क्लिनिक व्यवस्थापन

११.१. स्वास्थ्य संस्था भन्दा टाढा रहेका बस्तिहरूमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न गाउँघर क्लिनिक सेवाको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

११.२. गाउँघर किलनिकबाट दिईने सेवाहरू गुणस्तरीय बनाउन भौतिक पूर्वाधार तथा फर्निचरको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

११.३. गाउँघर किलनिक मासिक रूपमा एक पटक संचालन गर्नुपर्ने छ । तर आवश्यकता भएमा धेरै पटक पनि संचालन गर्न सकिने छ ।

११.४. गाउँघर किलनिकबाट दिईने सेवालाई प्रभावकारी बनाउन जनसहभागिता जुटाउनु पर्ने छ ।

१२. खोप किलनिक व्यवस्थापन

१२.१. खोप लगाउन पाउनु बालबालिकाहरूको नैसर्गिक अधिकार भएकोले स्वास्थ्य संस्था अन्तर्गत रहेका खोप केन्द्रहरूलाई सुरक्षित तथा गुणस्तरीय बनाउन भौतिक पूर्वाधार तथा फर्निचरको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

१२.२. खोपकेन्द्रको आफ्नै भवनबाट खोप सेवा प्रदान गर्नुपर्ने छ ।

१२.३. खोपकेन्द्रमा नियमित भ्याक्सिन दुवानीको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने छ ।

१२.४. खोपकेन्द्र सेवालाई प्रभावकारी बनाउन जनसहभागिता जुटाउनु पर्ने छ ।

१३. २४ घण्टे प्रसुति सेवा व्यवस्थापन

१३.१. २४ घण्टे प्रसुति सेवा लागु भएको स्वास्थ्य संस्थाहरूमा आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई समुदायमै सुरक्षित प्रसुति सेवा प्रदान गर्न जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

१३.२. सुरक्षित प्रसुति सेवा प्रदान गर्न गुणस्तरीय भौतिक पुर्वाधारको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

१३.३. आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन अर्धवार्षिक समीक्षा गर्नुपर्ने छ ।

१४. स्वास्थ्य शिविर

१४.१. व्यवस्थापन समितिले वर्षमा एक पटक विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्नुपर्ने छ ।

१४.२. विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्न श्रोतको व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

१५. महामारी रोग नियन्त्रण

१५.१. व्यवस्थापन समितिले आफ्नो क्षेत्रमा हुने भाडापखाला, दैवीप्रकोपबाट उत्पन्न हुने महामारी रोग नियन्त्रण गर्न व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

१५.२. व्यवस्थापन समितिले आफ्नो क्षेत्रमा हुने भाडापखाला, दैवीप्रकोपबाट उत्पन्न हुने महामारी रोग समयमै नियन्त्रण गर्नको लागि Rapid Response Team (RRT) गठन गर्नुपर्ने छ ।

१६. नसर्ने रोग नियन्त्रणको लागि एकिकृत चिकित्सा व्यवस्थापन

१६.१ वातावरण प्रदूषण, बढ्दो शहरीकरण, विलासितापूर्ण जीवनशैली, खानपानमा मिसावट आदि बाट मानसिक स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असरपारी दिन प्रति दिन नसर्ने रोगहरू मुटु, मृगौला, कलेजो, आन्द्रा, मानसिक, लगायतका अंगहरूमा नसर्नेरोगहरू भई जन स्वास्थ्य समस्याको रूपमा देखा परि रहेको अवस्था तथा इलोप्याथीक औषधिको साथै अन्य उपचार पद्धति आयुर्वेदिक, प्राकृतिक चिकित्सा, फिजियोथेरापी, योग शिविर, जस्ता पद्धति समावेश गर्दै जानुपर्ने छ ।

१६.२ तोकिएको स्वास्थ्य संस्थाहरूमा इलोप्याथीक सँगै आयुर्वेदिक चिकित्सा सेवा प्रदान गर्न व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

१६.३ बढ्दो वातावरण प्रदूषण तथा बढ्दो विलासी खानपानले गर्दा शरीरलाई असर पार्ने भएकाले आफनो स्वास्थ्यको आफै ख्याल राख्ने भन्ने नारामा स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनामुलक सामाग्री प्रचार प्रसार, वितरण, समीक्षाको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

भाग-४

स्वास्थ्य संस्थाको स्वामित्व

१७. स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमा नै हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा नेपालको संविधानको अनुसूचि ट र ट मा स्थानीय तहमा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमानै हस्तान्तरण गर्ने सन्दर्भमा नेपाल सरकार (माननीय स्वास्थ्य मन्त्रीस्तर) को मिति २०७४।५।११ को २ नं. को निर्णय अनुसार स्वास्थ्य संस्थाको स्वामित्वमा रहेको जग्गा, जमिन, भवन, औषधि, उपकरण लगायत स्वास्थ्य संस्थाको चल अचल सम्पूर्ण सम्पत्ति स्थानीय तहमा हस्तान्तरण गर्ने निर्णय भए अनुसार स्थानीय तहको स्वामित्वमा रहने छ ।

भाग -५

साइनबोर्ड

१८. स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भई सकेको अवस्थामा संस्थाको साइनबोर्ड तपशील बमोजिम हुनेछ ।

घोराही उपमहानगरपालिका

.....नं. वडा कार्यालय

.....स्वास्थ्य चौकी/ नगर स्वास्थ्य केन्द्र / संस्थागत परिवार नियोजन विलानिक
दाङ, ५ नं. प्रदेश, नेपाल

१९. स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भई सकेको अवस्थामा संस्थाको लेटर प्याड तपशील बमोजिम हुनेछ ।

घोराही उपमहानगरपालिका

.....नं. वडा कार्यालय

.....स्वास्थ्य चौकी / नगर स्वास्थ्य केन्द्र / संस्थागत परिवार नियोजन किलनिक
दाङ, ५ नं. प्रदेश, नेपाल

२०. स्वास्थ्य संस्थाहरू स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भई सकेको अवस्थामा संस्थाको कार्यालय छाप तपशील बमोजिम हुनेछ ।

घोराही उपमहानगरपालिका

.....नं. वडा कार्यालय

.....स्वास्थ्य चौकी / नगर स्वास्थ्य केन्द्र / संस्थागत परिवार नियोजन किलनिक
दाङ, ५ नं. प्रदेश, नेपाल

२१. स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि समायानुकूल संशोधन गर्न सकिने छ ।

 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ५नं. वडा कार्यालय धर्ना स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ८८नं. वडा कार्यालय ढिकपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १०नं. वडा कार्यालय नारायणपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १२नं. वडा कार्यालय ताम्पुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ७नं. वडा कार्यालय सौदियार स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका २१नं. वडा कार्यालय रामपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
<p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय लक्ष्मिपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	<p>घोराही उप-महानगरपालिका १९नं. वडा कार्यालय सैंघा स्वास्थ्य चौकी दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	<p>घोराही उप-महानगरपालिका १४नं. वडा कार्यालय संस्थागत परिवारनियोजन किलनिक दाङ्, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>

 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ११नं. वडा कार्यालय बासगजेडी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय घोरदौरा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय हातिखर्क शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय भ्युडर शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय कलमथारी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १६नं. वडा कार्यालय करौटीडाँडा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय आन्द्रभरैया शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>		

 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ५नं. वडा कार्यालय धना स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ८नं. वडा कार्यालय ठिक्कपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १०नं. वडा कार्यालय नारायणपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १२नं. वडा कार्यालय तापुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ७नं. वडा कार्यालय सौँडियार स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका २नं. वडा कार्यालय रामपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ४नं. वडा कार्यालय लक्ष्मिपुर स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय सैधा स्वास्थ्य चौकी दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १४नं. वडा कार्यालय संस्थागत परिवारनियोजन विलिनिक दाङ्ड, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>

 <p>घोराही उप-महानगरपालिका ११नं. वडा कार्यालय बासगजेठी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय घोरदौरा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय हातिखर्क शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय भ्युडर शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय कलमथारी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>	 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १६नं. वडा कार्यालय करौतीडाँडा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १८नं. वडा कार्यालय आन्द्रभरैया शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेश, नेपाल</p>		

<p>११नं. वडा कार्यालय बासगजेडी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p> 	<p>१८नं. वडा कार्यालय घोरदौरा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p> 	<p>१८नं. वडा कार्यालय हात्तिखर्क शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p>
<p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय भ्युडर शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p> 	<p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय कलमघारी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p>	<p>घोराही उप-महानगरपालिका १६नं. वडा कार्यालय करौटीडाङा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p>
<p>८नं. वडा कार्यालय आन्द्रभैर्या शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङ्, ५ नं. प्रदेस,नेपाल</p> 		

<p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय भ्युडर शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेस, नेपाल</p>	<p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय कलमघारी शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेस, नेपाल</p>	<p>घोराही उप-महानगरपालिका १६नं. वडा कार्यालय करौटीडाढा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेस, नेपाल</p>
 <p>घोराही उप-महानगरपालिका १३नं. वडा कार्यालय आन्द्रभैरव शहरी स्वास्थ्य केन्द्र दाङु, ५ नं. प्रदेस, नेपाल</p>		